

та інстр. С. Є. Павлюченка, переклад. Супроводу В. М. Самофалова. – Вінниця : Нова Книга, 2011. – 234 с. : нот.

2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.m-r.co.ua/mr/mr.nsf/0/562db78bd7166479c2257ca6006ab704?OpenDocument>

3. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=2OU5pvzxR5w>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ТЕРИТОРІЇ ПОДІЛЛЯ

*Микичур О.І., здобувач ступеня вищої освіти магістр
Науковий керівник: Грінченко Т.Д., кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Постановка проблеми. Початок ХХ ст. на території України та, зокрема, Подільської губернії відзначився багатьма історичними подіями, які здійснили істотний вплив на формування хореографічної освіти та мистецтва, змінили репертуарну політику танцювальних колективів. Серед таких подій в першу чергу слід згадати про революцію 1905-1907 рр., початок першої світової війни тощо. В українське хореографічне мистецтво все більше проникають елементи «європейськості», історико-побутової динамічності та образності танцю, театралізації хореографії, ставлення до танцю як до драматичної п'єси з дійовими особами, в якій за допомогою хореографії розкривається художній образ, передається сутність та характери персонажів.

Аналіз останніх наукових публікацій: актуальні питання збереження народної хореографічної культури, зокрема регіональних традиційних танцювальних зразків у ХІХ–ХХ ст. вивчали такі дослідники як О. Бойко [1], Т. Луговенко [3], А. Мерлянова [4].

Метою даної статті є аналіз розвитку танцювального мистецтва на території Поділля на початку ХХ століття, його проблеми та перспективи розвитку.

Виклад основного матеріалу. На початку ХХ століття на території України та Поділля стрімко розвивалося мистецтво танцю, виникали нові

хореографічні колективи, виокремлювалася та відшліфовувалася діяльність окремих танцівників, що приносило їм світову популярність і славу. Слід відмітити, що постала в цей час проблема інтеграції українського хореографічного мистецтва до європейського культурного простору, не оминула і Поділля. Виникає взаємодія та здійснюється взаємовплив різних жанрів та видів національної художньої культури з ідентичними в той час явищами світової культури. Слід згадати, що на початку ХХ ст. в українському балеті спостерігається осучаснення форм хореографічного мистецтва через використання новітніх прийомів, запозичених з європейської балетної школи, з модерністського досвіду хореографів Заходу [1, с.40].

Визначаючи проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва на території Поділля, необхідно зробити акцент на історичних умовах його розвитку. Адже саме події, що відбувалися на початку ХХ ст. призвели до того, що багато танцювальних труп змушені були залишити Україну, а хореографи, які іноді «подорожували» своєю Батьківщиною, виступаючи перед мешканцями різних міст, вимушено виїжджали за кордон в пошуках притулку, сховища від більшовизму та обіцяного ним «кращого майбутнього», розуміючи, що Україна ще не скоро відродиться від комуністичного режиму.

Відмітимо, що наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. популярною серед глядачів та артистів стає народна, побутова хореографія. Необхідно підкреслити, що при сценічній обробці фольклорного матеріалу перед балетмейстером повставало іще одне завдання: показати зі сцени типові риси народу, зберігаючи його національні особливості, його самобутність. М. В. Гоголь писав: «Творець балету, (тобто хореограф) може брати з них (народних танців) скільки захоче для створення характеру своїх танцюючих героїв». Тож виконуючи народний танок артисти, насамперед, показували «душу» українського народу, його характер, відкритість та боротьбу за незалежність спочатку проти царизму, пізніше проти більшовизму [3. 150].

Однак, тут відразу постає проблема розвитку танцювального мистецтва не лише на території Подільської губернії, але й усієї України. Політика росії у той час була жорсткою та в певній мірі безжальною, несправедливою до народів, які були нею окуповані. Народний танець доводив, що українці є окремою нацією, тож окупаційній владі не було вигідно, щоб українські народні танці мали популярність серед населення. Логічним є те, що у нації

якої «немає», не може бути свого танцю, своїх «Метелиць», «Гопаків», «Козачків», «Коломийок», «Гуцулок» тощо [4, с.35]

Не маючи змоги говорити відкрито про окупацію, українці зуміли за допомогою танцю кричати про «кровожерливість» окупаційної влади. Поступово танець переростає в театралізовану виставу. Основоположником нового у той час, українського сценічного жанру вважається В. Верховинець. Своєрідною лабораторією втілення в життя новаторських ідей цього педагога і митця, відродження кращих традицій українського народного мистецтва, піднесення його на високий професійно-виконавський рівень, став створений ним жіночий хоровий театралізований ансамбль «Жінхоранс», діяльність якого вирішально вплинула на подальший розвиток української сценічної хореографії [4, с.56]

Заснуванню колективу у 1930 – му році передувала довготривала підготовча робота в усіх сферах діяльності В. Верховинця, яка пройшла три стадії: дослідження пісенного й обрядового фольклору; дослідження народної хореографії і театральна музично-виховна діяльність; створення українського музично-ігрового репертуару для дітей і педагогічна діяльність у вищих навчальних закладах у період 1919–1930 років. Передумовами створення «Жінхорансу» стали студіювання українського фольклору, написання на основі етнографічних досліджень таких науково-теоретичних праць, як «Українське весілля», «Теорія українського народного танцю», «Весняночка».

Після революції 1917 р. українські хореографічні колективи працювали у Європі, даючи багато концертів та знаходячи підтримку європейського глядача. Не виключенням стали і концерти подільських хореографічних труп. Втім сценарії подій, які розвивалися на території їх Батьківщини примусили багатьох повернутися й стати до лав стрільців та інших воїнів, які пішли боронити свою ще зовсім молоду державу [3, с.151].

Дослідження культурних засад розвитку хореографічного мистецтва в умовах тодішньої війни за незалежність є важливою культурно-мистецькою проблемою, оскільки нині ми зіштовхнулися з повномасштабним вторгненням росії, метою якого є знищення українців як нації. Складність мистецтвознавчого підходу до цієї проблеми полягає насамперед у необхідності вивчення чинників хореографічного мистецтва та аналізу специфіки культурних засад розвитку хореографічного мистецтва у минулому, що сприятиме формуванню широкого спектру мистецької

багатогранності у наші дні. Порушення подібної проблеми в українському та європейському мистецтві було й залишається актуальним, оскільки, на думку А. Гуменюк, рушійною силою розвитку України є формування потужного культурно-освітнього потенціалу нації [2, с.67].

Сьогодні помітною тенденцією стає наростаюча активність прагнення до збереження і розвитку власної ідентичності, етнокультурних цінностей, національних традицій, історії. Відомо, що народно-мистецька традиція України сягає глибоко коріння тих субетносів, які мешкали та мешкають на території Української держави, а її строката картина інтеграції різних культур формує багаті регіональні культури. Національна свідомість культурного середовища регіонів підсилює активність мистецького руху в ньому, в тому числі стимулює інтеграційні процеси, які поглиблюються завдяки публічній діяльності (фестивалі, конкурси-огляди мистецьких талантів тощо) [1, с.45].

В першу чергу, враховуючи здобутки та проблеми минулого слід звернути увагу на напрямки збереження національних хореографічних традицій, що виникли ще в ХХ ст., а саме: характерні особливості національного костюму, колористика одягу (плахта, орнамент на сорочці, намисто, дукати, салби, коралі; пояс, головний убір, взуття), що акумулюють ретроспективну етнокультурну інформацію і являються культурним кодом нації; характерні танцювальні рухи народної хореографії («вихиляси», «дрібущечки», «голубці», «присядки», «притуп»); звичаї та пов'язані із ними обряди, що збереглися в різних куточках країни; яскравість самобутніх рис, збереження етнокультурних традицій у процесі сучасних інтеграційних процесів має здійснювати на всіх рівнях освіти, а особливо – на вищому [1, с.54], тому обробка та застосування типових зразків фольклору в навчальних закладах професійними танцювальними колективами мають бути обов'язковими.

Висновки. Отже, формування хореографічного мистецтва на території Поділля зіштовхнулося із багатьма проблемами - дві революції, війна, окупація. Українське хореографічне мистецтво пригнічувала російська імперія, що намагалася зупинити відродження національної свідомості українців. Після революцій 1905-1907 та 1917 рр. українці, як і більшість окупованих народів тодішньої російської імперії, відчували не довготривалу, але свободу. Як і тоді, українські артисти, мандруючи

Європою, виконуючи українські танці, заявляють на увесь світ, що українська нація є непереможною.

Список використаних джерел.

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці. (Дис. канд. мистецтвознавства). Київський національний університет культури і мистецтв, Київ. (2008).
2. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. Київ: Видавництво АН УРСР. (1963).
3. Луговенко Т. Аспекти формування репертуару дитячого хореографічного колективу як запорука виховання естетичного смаку суспільства. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. № 1(60). С. 145–151. (2018).
4. Мерлянова А. Жіночі танці в українській народній хореографії. (Автореф. канд. мистецтвознавства). Київський національний університет культури і мистецтв, Київ. (2009).

**УКРАЇНСЬКЕ СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФЕНОМЕН
КУЛЬТУРИ**

*Михальчишена А.В., здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Науковий керівник: Школьник О.О., викладач
Комунальний заклад вищої освіти
«Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла
Грушевського»*

Сучасне мистецтво України є потужним відображенням культурних, соціальних та політичних змін, які відбуваються в країні. Воно є дзеркалом сучасних процесів та національної ідентичності, що формувалася під впливом історичних подій, глобалізації та боротьби за незалежність. У цьому контексті українське мистецтво стає важливою складовою не тільки національної, а й світової культури.

Значення українського мистецтва в світовому контексті не можна недооцінити. Його вплив переходить географічні та культурні межі, спонукаючи до діалогу між різними народами та культурами. Через мистецтво можна глибше зрозуміти історичні процеси, соціальні зміни та